

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának állásfoglalása a Népszabadság 2014. január 9-én megjelent, „Ezért zuhan a versenyképesség” című cikkével kapcsolatban

A cikk felütésében forrásként hivatkozott kiadvány a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Tanácsa negyedévente megjelenő közös hírlevele („Hírlevél a szellemi tulajdon védelméről”), amelynek célja a tárgyilagos tájékoztatás a szellemitulajdon-védelem aktuális kérdéseiről, feladatairól, hazai és nemzetközi eseményeiről, a vonatkozó jogszabályokról, különös figyelemmel az Európai Unió joggyakorlatára. A hírlevél hozzá kíván járulni a szellemitulajdon-védelmi tudatosság erősítéséhez.

I.

E cél szem előtt tartásával került be az utolsó negyedévi kiadványba egy rövid hír a Világgazdasági Fórum legutóbbi versenyképességi rangsoráról (*Global Competitiveness Report 2013-2014*), amiről a publikálás után – mint az a Népszabadság cikkében is szerepel – az egész magyar sajtó beszámolt. Ennek tükrében különös, hogy miért éppen a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala hírlevelében található összeállítás szerepel feltüntetett forrásként. Egy komolyan vehető, „Tudomány” rovatban megjelenő cikk szerzőjének illik az eredeti forrást ekként megjelölni, abból dolgozni, arra hivatkozni – de ez csak a kisebbik baj.

A Népszabadság fenti cikkében mindemellett több hiba, illetve torz állítás és következtetés is szerepel, ezek tendenciózus alakítása pedig meghamisítja a Kormány innovációs és szellemi tulajdon-védelmi szakpolitikáját, sérti az SZTNH jó hírnevét.

1. Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a 2011-ben bekövetkezett névváltozás, amelynek során a Magyar Szabadalmi Hivatal – egyébként olyan európai társhivatalok példáját követve mint a francia vagy az egyesült királyságbeli – a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala nevet vette fel, elsődlegesen azon hosszú ideje tartó és szerves hatáskörbővülés eredményét kívánta a külvilág felé is jelezni, amelynek során a hivatal kompetenciája az iparjogvédelem mellett immár a szerzői jogi kérdések széles körére is kiterjed. **Ez a változás semmilyen módon nem érintette a hivatal már meglévő feladatait és hatáskörét, ezeket a továbbiakban is megfelelő módon mindenkor ellátta, illetve ellátja jelenleg is.** Az pedig igazán abszurd feltételezés, illetve semmivel alá nem támasztható következtetés, hogy az úgymond „fenekestül felforgatott innovációs szektor”, benne a hivatal „átalakítása” mint „legfontosabb intézményi változás” befolyásolta volna a szellemitulajdon-védelem országangosorában elfoglalt helyezésünk változását, visszaesését – de erről részletesebben később.

2. Lássunk néhány további tényt. **Nem fedi a valóságot az sem, hogy 2010 óta tartó változásokat követ nyomon a szöveg.** A legfrissebb CGI 114 mutatója 2009 és 2013 között

szóródó adatokon nyugszik (pl. a nemzetközi szabadalmi – PCT – bejelentések 2009-2010-ből származnak), az összehasonlítási alapként szolgáló előző felmérés (*Global Competitiveness Report 2012-2013*) pedig ezekhez képest egy évvel korábbi számokkal dolgozik. A különböző bázisú és a mindössze egy év alapján megállapított változás következtében **nem lehetséges a 2010-től tartó folyamatok vizsgálata a fenti két riport alapján**. Másrészt ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra a tényre is, hogy egyes kormányzati intézkedések hatása csak hosszabb idő múlva jelentkezik. Ahogy a PISA-felmérések is az évekkel korábbi oktatáspolitikai intézkedések hatásait tükrözik a tanulói kompetenciákban, úgy ezen rangsorok is döntően a korábbi kormányzati ciklus innovációpolitikájának eredményeit tükrözik. A K+F beruházásokat a nagyvállalatok rendszerint hosszabb időszakokra, évekre előre tervezik számos körülmény figyelembevételével. Egy tényező megváltozása nem jelenti feltétlenül a nagyobb projektjeik azonnali módosítását. Ráadásul a K+F projektek eredményeként létrehozott új megoldásokhoz kapcsolódó szabadalmi bejelentések is szükségszerűen időben eltolódva jelennek meg a statisztikákban. E terület sajátosságaiból fakad, hogy a K+F projekt megindítása, az eredmények azonosítása, a hazai szabadalmi bejelentés megtétele, majd a nemzetközi oltalomszerzés között évek telhetnek el. Ezeket a körülményeket az egyes innovációpolitikai döntések hatásvizsgálatakor indokolt mindenkor figyelembe venni.

3. Súlyosan félrevezető az az állítás, hogy Magyarországnak az összes innovációs mutatója romlott, ráadásul némelyik 50 százalékos mértékben. A CGI által alkalmazott módszertan ugyanis mindössze 34 esetben (a mutatók kevesebb mint harmadánál) alkalmaz konkrét, nemzetközileg elfogadott és nyilvántartott statisztikai indikátort; a maradék 80 esetben a pontszám kizárólag az üzleti vezetőknek a 2013 januárja és májusa közötti közvélemény-kutatásra adott válaszait tükrözi – ráadásul egy 1-7 közötti skálán. A vizsgált mutatóként kapott értékek átlagát ezután sorrendbe állítják a 148 ország hasonló adatai szerint. **Ez a módszer tehát egyrészt elsősorban véleményeket tükröz**, ráadásul a kapott számoknak egy szűk skálán történő vizsgálata miatt egy kis elmozdulás óriási különbségeket eredményezhet az országok sorrendjében. **A különböző évek helyezéseinek százalékos összehasonlítása tehát egyrészt értelmetlen, másrészt pedig félrevezető**. Ez természetesen igaz a szellemi tulajdon védelmének alakulására is. A 2012-ben publikált 4,0-es mutató változása 3,9-re nehezen értékelhető drámai visszaesésnek, még ha ez a különbség 10 helyet jelent is az országok sorában. Ha pedig nem az országok sorrendjét, hanem a konkrét pontszámokat vetjük össze, **a nyolc innovációs mutató közül három értéke meghaladta az előző évit, egy pedig stagnált**. A legnagyobb növekedést egyébként éppen az egymillió főre jutó magyar nemzetközi szabadalmi (PCT) bejelentések érték el.

A fentiek alapján a cikkben lévő, a versenyképesség alakulására és egyértelmű okaira vonatkozó kritikai állítások érvényessége **erősen megkérdőjelezhető**. Továbbá közismert, hogy egyetlen felmérés kiragadott mutatói nem alkalmasak egy évek óta tartó komplex gazdasági folyamat hatásainak monitorozására, azzal kapcsolatban több, egymástól független forrásból származó információ összevetésére van szükség.

II.

Az innováció – és ennek részeként a szellemi tulajdon-védelem – alakulását vizsgáló és számszerűsítő felmérések terén idén **több, módszertanilag a CGI-nél megbízhatóbb (azaz közvéleménykutatás helyett nemzetközi sztenderdek szerint meghatározott statisztikai**

adatokon nyugvó) tanulmány is napvilágot látott. A CGI eredményei mellett a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala ezeknek az összefoglalását is rendszeresen tényszerűen közölte.

1. Az Európában legismertebb innovációs teljesítmény-összevetés a 2013. március 26-án megjelent, az Európai Bizottság által immár harmadik évben publikált innovációs uniós országgrangsor (*Innovation Union Scoreboard, IUS*). A jelentés 25, döntően az Eurostat által nyilvántartott hivatalos adatok alapján értékeli az európai államok innovációs teljesítményét. Az EU 27 tagországának rangsorában **Magyarország** az egy évvel korábbi eredményhez képest két helyet hátrálva a 21. helyen áll, **továbbra is a mérsékelt innovátorok között**. A nyolc vizsgált dimenzió tekintetében az innovátorok kategóriában hazánk helyezése javult **(25-ről a 23. helyre)**, a még mindig sikertényezőnek számító innovációs eredmények gazdasági hatásai tekintetében **némi visszaesést tapasztalhatunk (5-ről a 10. helyre)**. A szellemi eszközök dimenzióban a magyar teljesítmény a tavalyihoz képest a **nemzetközi szabadalmi (PCT) bejelentések és a közösségi formatervezésiminta-oltalmi kérelmek száma alapján megállapított index értéke az EU-átlaghoz képest nőtt**, a közösségi védjegybejelentések esetében stagnált, a társadalmi kihívások (klímaváltozás, egészségügy) területét érintő magyar eredetű PCT-bejelentések száma tekintetében pedig csökkent. A tavaly megjelent felmérés adatai 2008 és 2011 közötti évekből származnak, így – amint azt az IUS tanulmány is külön hangsúlyozza – a legfrissebb eredmények nem tükrözik, nem tükrözhetik a közelmúltban történt szakpolitikai lépések innovációra gyakorolt hatását.

A hazai innovációnak az átlagon felüli mértékű pozitív gazdasági hatásait más felmérések is tanúsítják. A 2013. szeptember 13-i EU Bizottsági sajtóközleményben meghirdetett új innovációs – az inkább input-oldali IUS párjaként kizárólag eredményoldali – országgrangsor "demóverzója" szerint **Magyarország a 12. helyen áll Ausztria és Szlovénia között** (a 2011-es statisztikai teljesítmények alapján).

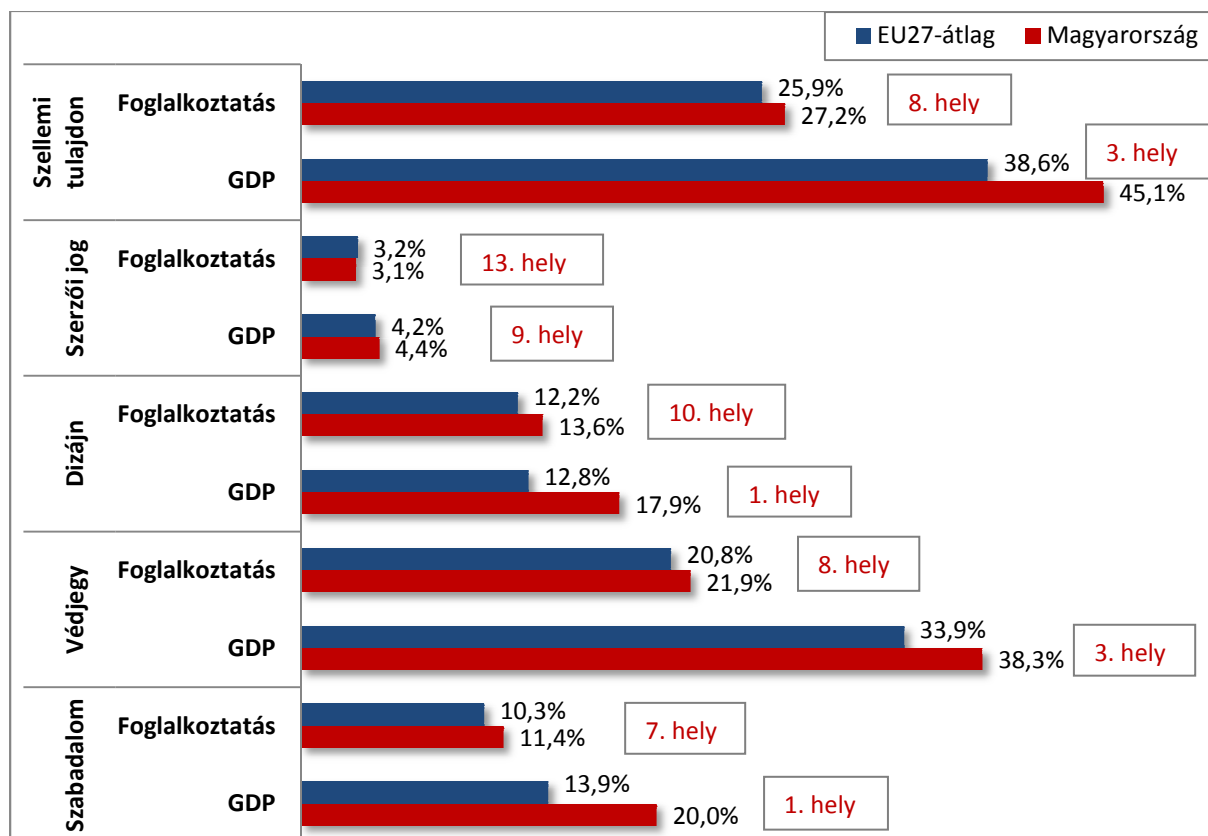
2. Hasonló eredményre jut a 2013. július 3-án a WIPO és az INSEAD közös kiadásában az idén hatodik alkalommal publikált *The Global Innovation Index*. A jelentés 142 országot rangsorol a 84 mutatóval felmért innovációs kapacitásuk alapján. Magyarország teljesítményét tekintve a vezető innovátorokat követők (*innovation learners*) csoportjába tartozik: **2013-ban 142 ország közül az egy évvel ezelőtti helyezését tartva a 31. helyen szerepel**. A felmérés szerint **hazánk azon kevés ország között van, amelyekben a válság alatt és után növekedtek a (kiemelten az üzleti forrásból származó) kutatás-fejlesztési célú kiadások**. Ennek köszönhetően a **tanulmány azon 18 ország között tartja számon, amelyek kiemelkednek az innovációs képességek fejlesztésében**. Egy másik szempont szerint Magyarország a 45 magas jövedelmű ország közül a **negyedik az innováció eredményességében**, összevetve a rendelkezésre álló erőforrásokat és az elért eredményeket.

3. A szellemitulajdon-védelem területén **az Európai Bizottság szeptember 30-án mutatta be azt a tanulmányt**, amelyet az **Európai Szabadalmi Hivatallal (EPO) és a Belső Piaci Harmonizációs Hivatallal (OHIM) közösen készített** „A szellemitulajdon-intenzív iparágak hozzájárulása az európai gazdasági teljesítményhez és foglalkoztatáshoz” (*Intellectual property rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in Europe*) címmel, a leányvállalatok telephely szerinti számbavételével.

A tanulmány szerint az EU teljes gazdasági tevékenységének mintegy 39%-a a szellemitulajdon-intenzív iparágakban keletkezik, illetve a teljes uniós foglalkoztatás körülbelül 26%-a köthető közvetlenül, további 9% pedig közvetetten ezekhez a szektorokhoz.

A felmérés eredményei azt mutatják, hogy **Magyarországon a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok az uniós átlagon felül teljesítenek: a GDP 45,1%-át biztosítják és a munkahelyek 27,2%-át adják. Különösen magas mértékű a szabadalom-intenzív iparágak (20% az uniós 13,9%-os átlaggal szemben), a védjegy-intenzív ágazatok (38,3% az uniós 33,9%-kal szemben) és a formatervezésiminta-intenzív ágazatok (17,9% az uniós 12,8%-kal szemben) gazdasági teljesítményhez való hozzájárulása.** Ezekkel az eredményekkel **Magyarország szellemi teljesítménye kimagaslóan előkelő helyen szerepel az Európai Unió 27 vizsgált országa között.** Erről a hazánkat kedvező pozícióba helyező felmérésről sajnálatos módon a Népszabadság újságírója nem közölt cikket, pedig forrás gyanánt felüthette volna a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Tanácsa közös hírlevelének 2013. évi harmadik negyedévi számát; vagy hivatkozhatott volna a hivatali honlap részletes ismertetéseire.

Az EU27 és Magyarország szellemi tulajdon-intenzív ágazatainak teljesítménye

Keretben: Magyarország helyezése az EU 27 vizsgált tagállamával való összevetésben

4. A fentiek mellett a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala 2012. évi jelentésében elérhető, a hazai innovációs aktivitást tükröző bejelentési mutatók sem tükrözik a visszaesést. A magyar bejelentők belföldi bejelentési aktivitása 2012-ben a megelőző évhez képest szabadalom, védjegy és formatervezésiminta-oltalmi szempontból nőtt, a használatiminta- és a növényfajta-oltalmat tekintve pedig némileg csökkent. A legnagyobb éves növekedés (11%) a védjegyek esetében tapasztalható: a hazai gazdaság honos szereplői 4177 esetben igényeltek lajstromozást, ami 2004 óta a legnagyobb érték. **A szabadalmi bejelentések száma 4%-kal emelkedett (689).** A belföldi használatiminta-oltalmi aktivitás kis mértékben (3%-kal 233-ra)

csökkent. A belföldről származó formatervezésiminta-oltalmi bejelentésekben foglalt minták száma 4%-kal növekedett (910-re).

A magyar bejelentők külföldi iparjogvédelmi aktivitása is növekedést mutatott 2011-hez képest. A nemzetközi védjegybejelentések számában 15%-os emelkedés következett be (292), a magyar vállalkozások közösségi védjegybejelentéseinek száma pedig 3%-kal nőtt (370-re). **A magyar bejelentők külföldi szabadalmi bejelentései szintén gyarapodtak:** a Szabadalmi Együtműködési Szerződés (*Patent Cooperation Treaty, PCT*) keretében benyújtott bejelentések esetében közel 11%-kal (157), az európai szabadalom iránti igények pedig 7%-kal (180).

A fenti mutatókat olyan szemmel is kell vizsgálni, hogy a magyar gazdaság szerkezetét meghatározó magas külföldi tulajdonosi arány következtében a hazai kutatók munkáját dicsérő innovációs eredmények többségében nem magyar eredetű bejelentésként szerepelnek a statisztikákban. Ez a különbség jól kimutatható a magyar bejelentőtől származó és magyar feltaláló közreműködésével létrejött találmányok európai szintű bejelentési mutatói tekintetében. Utóbbi nagyságrendje szakterületenként gyakran kétszerese-háromszorosa az előzőének, azaz a magyar kutatók által létrehozott szellemi alkotások jelentős része az őket foglalkoztató külföldi tulajdonosok neve alatt szerepel az európai statisztikákban, míg a magyar adatok között – a közvetlen nemzetközi oltalomszerzés miatt - meg sem jelenik.

III.

1. Az innovációs aktivitás mellett a gazdasági válság következtében elszenvedett megszorítások ellenére a hivatal jelentős fejlődést tudott felmutatni a hatósági ügyeket tekintve. Az SZTNH által célul tűzött ún. gyorsított feldolgozási, illetve ügyteher-csökkentési terv végrehajtása 2012-ben eredményes volt: **az ezt megelőző év végi állományhoz képest több mint 23%-kal sikerült csökkenteni a folyamatban levő szabadalmi bejelentések számát.** Továbbá a megnövekedett munkateher ellenére is sikerült a nemzeti védjegybejelentések meghirdetésének átfutási idejét a 2011-ben mért 3,7 helyett átlagosan 3,4 hónapra csökkenteni; valamint a **nemzeti védjegy lajstromozására irányuló teljes eljárás átlagos ügyintézési idejét az előző évi 6,5 hónap helyett átlagosan 6,1 hónapra mérsékelni.**

Amellett, hogy a hivatal az átfutási időket maga is igyekszik folyamatosan csökkenteni, a bejelentőknek is számos olyan lehetőség áll a rendelkezésükre, amellyel rövidíthetik az oltalomszerzés idejét. **A szabadalmi eljárás során, amennyiben a bejelentő is megteszi a megfelelő lépéseket a gyors engedélyezés érdekében, akár egy éven belül is szabadalmi oltalomhoz juthat.** A védjegybejelentést követően az – európai összehasonlításban is rövidebbek közé tartozó – átfutási idő a gyorsított eljárások igénylésével mintegy két hónapra is csökkenthető. Azaz a bejelentő ennyi idő alatt lajstromozott védjegyet kaphat az általa benyújtott megjelölés tekintetében.

2. Ki kell emelni, hogy éppen a kutatás-fejlesztési adókedvezmények igénybevételét jellemző bizonytalanság csökkentése érdekében került sor 2012-ben az adózási kérdéseket érintő kutatás-fejlesztési fogalmak jogszabályi egységesítésére, valamint **a K+F tevékenységet végző adózók ezen tevékenységére vonatkozó hatósági minősítési rendszer**

bevezetésére. Az innovációs törvény értelmében 2012. február 1-jétől az SZTNH látja el a kutatás-fejlesztési tevékenységek minősítésének feladatát.

A minősítés két típusú tevékenységet foglal magában. A vállalkozások által önkéntesen és opcionálisan kezdeményezhető előzetes minősítési eljárás keretében a cégek bizonyosságot szerezhetnek arról, hogy a tervezett K+F projektjük megfelel-e a hatályos jogszabályi definícióknak. Az SZTNH által jogerős határozatban kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősített projekteket más hatóságnak is ilyennek kell tekintenie. A kötelező erővel bíró minősítés felhasználható a K+F támogatási rendszer keretein belül benyújtott pályázatok kutatási-fejlesztési tartalmának igazolására, valamint az e tevékenységhez kapcsolódó adó- és járulékkedvezmények érvényesítéséhez is. Az előzetes minősítési kérelmek száma a jogintézmény működésének második évére az előző évinek másfélszeresére, 125-re nőtt. **2013-ban az ügyek mintegy 90 százalékában az SZTNH meg is tudta erősíteni a kérelmezők vélelmét,** miszerint a tervezett projekt K+F tevékenységnek tekinthető.

Ezen túlmenően az SZTNH szakértői közreműködésre is felkérhető már folyamatban lévő vagy befejezett K+F projektek tekintetében. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) utólagos adóellenőrzési eljárásaiban, de más hatóságok megkeresése vagy vállalkozások megbízása alapján is készít szakértői véleményt. A 2012 februárjától eltelt közel két évben az SZTNH **több mint 1700 ügyben készített szakértői véleményt a NAV felkérésére.** Ez a szám a NAV által évekre visszamenőlegesen vizsgált K+F kedvezmények azon egyharmadát jelenti, ahol az adóhatóságban kétely merült az igénybevétel jogosságát illetően. Az ily módon vizsgált esetek több mint 60 százalékában volt kénytelen megállapítani hivatalunk, hogy a tevékenység nem tekinthető K+F-nek, amely összességében még így is csak az összes érvényesített kedvezmények kis részét jelenti.

Az előzetes minősítési eljárás jobb megismertetése, valamint a kutatást-fejlesztést végző vállalatok és kutatóhelyek tájékoztatása érdekében az SZTNH 2012 szeptemberében közreadta a **K+F minősítési eljárás módszertani útmutatóját,** amelyet a gyakorlati tapasztalatok alapján 2013 novemberében kiegészített.

Az elmúlt két évre visszatekintve a kutatás-fejlesztési minősítési eljárás alkalmas eszköznek bizonyult arra, hogy jogbiztonságot teremtsen a K+F adókedvezmények igénybevételéhez, iránymutatást adjon a hazai kis- és középvállalkozóknak is, akik nem rendelkeznek magasan kvalifikált K+F és adójogi szakértőkkel, valamint növelni tudja a K+F adókedvezményt igénybe vevő szervezetek számát.

3. A magyar állam a hazai versenyképesség növelése érdekében 1992 óta kisebb-nagyobb megszakításokkal támogatja a hazai találmányok külföldi oltalomszerzését. Ez a pályázati forma mindig is népszerű volt a kis- és középvállalkozások, a feltalálók és a kutatóintézetek körében, és sikerrel szolgálta mind a közfinanszírozású kutatói szféra, mind pedig a vállalati szektor érdekeit, komoly segítséget nyújtott számukra találmányaik nemzetközi vagy európai szabadalmi oltalmának megszerzésében.

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) 2012 novemberében meghirdetette a magyar **szellemi alkotások hazai és külföldi iparjogvédelmi oltalmának támogatására irányuló pályázati felhívását (IPARJOG_12).** A pályázat keretében ismét igényelhetővé vált pályázati úton támogatás a szellemi alkotások külföldi iparjogvédelmi oltalmának megszerzéséhez és fenntartásához. A korábbiakhoz képest pozitív fejlemény, hogy a támogatható tevékenységek köre immár a hazai oltalomszerzéssel kapcsolatos költségekre is kiterjedt. A támogatások

hozzáférhetőségét és hatékony felhasználását segíti elő, hogy a pályázatok értékelése könnyített elbírálású eljárásrendben történt; a pályázat 2013 egészében nyitva állt a hazai innováció részesei számára.

A pályázóknak önrésszel sem kellett rendelkezniük, a pályázati felhívásban megjelölt összeghatárig a kedvezményezett az elismert költségei száz százalékának a megtérítését kérheti. Az Innovációs Alap terhére kiírandó pályázatok között ennek a konstrukciónak vitán felül állóan továbbra is helyet kell kapnia.

*

Az SZTNH az előzőekben összefoglalt részletes tájékoztatással a Népszabadság-publikáció sugallta hamis, félrevezető „helyzetképet” kívánja hiteles, hozzáférhető és folyamatosan közvetített információk alapján valós diagnózissal helyreigazítani, a vágyvezérelt pamflet „kizökkent időjét” helyreállítani.

Budapest, 2014. január 13.